

ΤΙ ΚΑΘΙΣΤΑ ΤΗΝ ACTA ΤΟΣΟ ΑΜΦΙΛΕΓΟΜΕΝΗ;

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ACTA;

Η ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement = εμπορική συμφωνία για την καταπολέμηση της παραποίησης) είναι μια διακρατική συμφωνία, η οποία εισηγείται τα διεθνή πρότυπα για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Η συμφωνία, στη διαπραγμάτευση της οποίας συμμετείχαν κάποιες χώρες¹ σε συνεργασία με συγκεκριμένα μέρη της βιομηχανίας, είναι προβληματική τόσο επί της διαδικασίας όσο και επί της ουσίας.

Σκοπός του φυλλαδίου αυτού είναι να περιγράψει εν συντομία τα προβληματικά σημεία της συμφωνίας για την καταπολέμηση της παραποίησης (ACTA), παρέχοντας μια εικόνα για τους λόγους της ευρείας αντίθεσης προς τη συγκεκριμένη πρόταση.

Ο τρόπος με τον οποίο έγινε η διαπραγμάτευση της ACTA στερείται δημοκρατική αξιοπιστία αφενός και νομική σαφήνεια αφετέρου. Εάν η συμφωνία επικυρωθεί, θα έχει επίσης σημαντικές επιπτώσεις στην ελευθερία της έκφρασης, την πρόσβαση στον πολιτισμό και στα απόρρητα προσωπικά δεδομένα, πλήττοντας παράλληλα το διεθνές εμπόριο και στραγγαλίζοντας κάθε καινοτομία.

Η ACTA είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα αποτύχει εάν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ψηφίσει την απόρριψή της. Το γεγονός ότι ορισμένες χώρες έχουν ήδη υπογράψει (αλλά δεν έχουν επικυρώσει) το κείμενο έχει ουσιαστικά ελάχιστη σημασία στο διεθνές δίκαιο.

Δεδομένων των προβλημάτων που εντοπίζονται στην παρούσα συμφωνία, οι συντάκτες του παρόντος κειμένου προτρέπουν τους ευρωπαϊκούς φορείς χάραξης πολιτικής να εξετάσουν διεξοδικά τις επιπτώσεις της ACTA **και χωρίς περαιτέρω ικανοποιητικές εγγυήσεις και διευκρινίσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καλούμε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να ψηφίσει «όχι» στην ACTA κατά την επερχόμενη διαδικασία της «συναίνεσης».**

ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ

- **Η ACTA έχει παρακάμψει αναγνωρισμένους διεθνείς οργανισμούς**, όπως είναι ο WIPO και ο WTO, οι οποίοι βασίζονται στις αρχές της δημοκρατίας και της διαφάνειας με σαφείς διαδικαστικές εγγυήσεις. Η πολυμερής διπλωματία δεν θα επιβιώσει, εάν οι ανεπτυγμένες χώρες απλά αγνοούν τις κοινές συμφωνίες οποτεδήποτε δεν εξυπηρετούν τους σκοπούς τους.
- **Η διαπραγμάτευση για την ACTA έγινε κεκλεισμένων των θυρών**, παραλείποντας τις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες και χωρίς δημοκρατική λογοδοσία σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών, ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο.
- **Η ACTA αποσκοπεί στη δημιουργία ενός νέου θεσμικού οργάνου**, της «επιτροπής ACTA», χωρίς να προσδιορίζει τις εγγυήσεις ή τις υποχρεώσεις του νέου αυτού σώματος που θα το καταστήσουν ικανό να λειτουργεί κατά τρόπο ανοικτό, διαφανή και χωρίς αποκλεισμούς παρέχοντας δημόσιο έλεγχο².
- **Η μη εκλεγμένη «επιτροπή ACTA» θα είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή και την ερμηνεία της συμφωνίας**, αποφασίζοντας το νόημα των αόριστων διατυπώσεων, αφού πρώτα η ίδια εγκριθεί από το Κοινοβούλιο.³

¹ Αυστραλία, Καναδάς, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιαπωνία, Κορέα, Μεξικό, Μαρόκο, Νέα Ζηλανδία, Σιγκαπούρη, Ελβετία και ΗΠΑ

² Κεφάλαιο V, άρθρο 36 της ACTA

³ Άρθρο 36.2, ACTA

- Προς το παρόν, **κανένα από τα συμβαλλόμενα μέρη της ACTA δεν παρείχε πλήρη και δημόσια πρόσβαση στα έγγραφα των διαπραγματεύσεων**, τα οποία είναι αναγκαία για να ερμηνευτούν τα πολλά διφορούμενα και ασαφή σημεία του κειμένου. Επιχειρήσεις των Η.Π.Α είχαν πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα, υπό την προϋπόθεση ότι θα υπογράψουν συμφωνία μη δημοσιοποίησης πληροφοριών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει ακόμη ότι δεν υπήρξε ποτέ και εξακολουθεί να μην υπάρχει καμία μυστικότητα γύρω από το θέμα της ACTA.⁴
- **Η Επιτροπή δεν προέβη σε αξιολόγηση των επιπτώσεων ειδικά για την ACTA**, αλλά χρησιμοποίησε παλαιότερες αναλύσεις, που καταρτίστηκαν για τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (I και II), παρά το ευρύτερο φάσμα των μέτρων που προτείνονται στην ACTA. Δεν διεξήχθη καν αξιολόγηση των επιπτώσεων όσον αφορά τον αντίκτυπο στα θεμελιώδη δικαιώματα, ιδίως σε σχέση με τρίτες χώρες, στις οποίες συχνά δεν ισχύουν οι ίδιες διασφαλίσεις σχετικά με το απόρρητο, την ελευθερία του λόγου και το κράτος δικαίου με την ΕΕ.

ΑΠΕΙΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

- **Όπως έχει τονίσει η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σε γνωμοδότηση που εξέδωσε τον Ιανουάριο του 2012, τα συμφέροντα των κατόχων δικαιωμάτων υπερτερούν σε βάρος της ελευθερίας της έκφρασης, του απορρήτου και άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων.**⁵
- **Η ACTA θα παραχωρήσει τον έλεγχο της ελευθερίας του λόγου στα χέρια των ιδιωτικών εταιρειών**, καθώς υποχρεώνει τα κράτη να ενθαρρύνουν τρίτους, όπως είναι οι πάροχοι διαδικτύου (π.χ. ISP), να αστυνομεύουν το περιεχόμενο που διακινείται μέσω διαδικτύου. Οι συγκεκριμένοι όμως δεν είναι αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν την ελευθερία του λόγου.⁶ Αυτή, ειδικά, η προσέγγιση καταδικάστηκε από τον Ειδικό Εισηγητή του ΟΗΕ για την Ελευθερία της Έκφρασης.⁷
- **Η ACTA θα αποτελούσε εμπόδιο στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της κοινωνίας** καθώς αυξάνει τις κυρώσεις και τους ποινικούς κινδύνους για τη χρήση έργων, των οποίων οι ιδιοκτήτες ή οι κάτοχοι των πνευματικών δικαιωμάτων είναι δύσκολο ή αδύνατο να ταυτοποιηθούν ή να εντοπιστούν (τα λεγόμενα «ορφανά έργα»).
- Η τελική διατύπωση της συμφωνίας, το νόημα της οποίας δεν πρόκειται να αποσαφηνιστεί παρά μόνο μετά την επικύρωση της ACTA, είναι αόριστο και ενέχεται ο κίνδυνος να ερμηνεύεται κατά τέτοιο τρόπο **που να διώκεται ποινικά μεγάλος αριθμός πολιτών για ασήμαντα αδικήματα.**⁸

⁴ Στις οργανώσεις Electric Frontier Foundation (EFF) και Knowledge Ecology International (KEI) των ΗΠΑ απαγορεύθηκε η πρόσβαση στα έγγραφα. Τέσσερις μήνες μετά το αρχικό της αίτημα, η EDRi δεν έχει ακόμη λάβει επαρκή απάντηση στο αίτημά της προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την πρόσβαση στα έγγραφα που κατέχει.

⁵ Κάτι τέτοιο καθίσταται σαφές για παράδειγμα στην υποσημείωση 13, στην οποία περιορισμοί των ευθυνών των παρόχων διαδικτύου (οι οποίοι αφαιρούν τα κίνητρα για την παρέμβαση των παρόχων στη διακίνηση μέσω διαδικτύου των προσωπικών δεδομένων των πολιτών) επιτρέπονται μόνο εφόσον προστατεύονται τα στενά συμφέροντα των κατόχων δικαιωμάτων. Η προσέγγιση αυτή έρχεται σε κατάφορη αντίφαση με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στις υποθέσεις Scarlet κατά Sabam (C-70/10) και Telefonica κατά Promusicae (C-275/06)

⁶ Άρθρο 27.2 & Άρθρο 8.1 της ACTA

⁷ Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή για την προαγωγή και την προστασία του δικαιώματος στην ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης, Frank La Rue, 16 Μαΐου 2011

⁸ Η αόριστη διατύπωση της ACTA αφήνει την πόρτα ανοιχτή για τις χώρες να εισαγάγουν τον περιβόητο νόμο των τριών χτυπημάτων ή άλλα δυσμενή μέτρα επιβολής, με τα οποία θα αποκλείονται οι χρήστες διαδικτύου εάν συνεχίσουν να κατεβάζουν υλικό με κατοχυρωμένα πνευματικά δικαιώματα καθώς και την εισαγωγή της «εμπορικής κλίμακας», η οποία περιλαμβάνει «άμεσα και έμμεσα οικονομικά ή εμπορικά κέρδη».

ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ

- **Η ACTA ωθεί τους πάροχους διαδικτύου να παρακολουθούν τα δίκτυά τους και να αποκαλύπτουν τις προσωπικές πληροφορίες των υποτιθέμενων παραβατών στους κατόχους των δικαιωμάτων.** Επειδή οι δικηγόροι και οι φερόμενοι ως κάτοχοι πνευματικών δικαιωμάτων στην Ευρώπη χρησιμοποιούν ήδη την τακτική εξαναγκασμού για να εκμεταλλεύονται αθώους χρήστες, χρεώνοντας μεγάλα ποσά "συμβιβασμού" ώστε να αποφεύγονται οι προσφυγές στα δικαστήρια, θα πρέπει η ΕΕ να επιδιώξει την απαγόρευση αυτών των τακτικών και όχι την προώθησή τους και σε άλλες χώρες.⁹
- **Η αυξημένη ευθύνη των τρίτων θα αποτελέσει ένα εσφαλμένο κίνητρο για να προβούν οι πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου στην παρακολούθηση των δικτύων τους και να εφαρμόσουν πιο οχληρά μέσα για την ταυτοποίηση των υποτιθέμενων παραβατών,** όπως είναι η ευρείας κλίμακας παρακολούθηση των επικοινωνιών μέσω «βαθιάς επιθεώρησης των πακέτων», κάτι που επιτρέπει κατάφωρες παραβιάσεις του απορρήτου των χρηστών.

ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

- **Η ACTA θα είχε ανασταλτική επίδραση στις καινοτόμες ιδέες.** Λαμβάνοντας υπόψη ότι καινοτομίες, όπως η ανάπτυξη λογισμικού, συχνά πραγματοποιούνται στις «γκρίζες», από νομική άποψη, ζώνες φαίνεται αναπόφευκτο το γεγονός ότι η ACTA θα εμποδίσει νέες ψηφιακές και άλλες βιομηχανικές πρωτοβουλίες εξαιτίας του φόβου που προκύπτει από τις υψηλές οικονομικές κυρώσεις και τα ποινικά μέτρα σε περιπτώσεις μη εσκεμμένων παραβιάσεων της διανοητικής ιδιοκτησίας.¹⁰
- **Τα αυστηρότερα πρόστιμα θα αποτελέσουν αντικίνητρα για νέες επιχειρήσεις** που δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά τις δικαστικές προσφυγές.
- **Η ACTA θα ενθάρρυνε την αντι-ανταγωνιστική συμπεριφορά.** Δεδομένου ότι οι ευθύνες αστυνόμευσης βαρύνουν τους πάροχους υπηρεσιών διαδικτύου, θα είναι αδύνατον για τις μικρότερες εταιρείες του διαδικτύου να εφαρμόσουν τις απαιτήσεις της αστυνόμευσης, παραχωρώντας έτσι ένα σημαντικό πλεονέκτημα στους μεγαλύτερους ανταγωνιστές.

ΠΛΗΓΜΑ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

- **Ακόμη και αν η ΕΕ θεωρήσει την ACTA ως, νομικά, δεσμευτική συνθήκη, οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν ήδη καταστήσει σαφές ότι θεωρούν την ACTA μια μη δεσμευτική "συμφωνία".** Κάτι τέτοιο θα δημιουργούσε προβλήματα νομικής αβεβαιότητας σχετικά με το καθεστώς της ACTA και προσδίδει αυξημένη ευελιξία στις ΗΠΑ, **κάτι που θα αποτελέσει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι της ΕΕ.**
- **Οι προτάσεις που αφορούν το απόρρητο και την ελεύθερη έκφραση στην ACTA θα είναι εξαιρετικά πιο επικίνδυνες σε χώρες που στερούνται θεμελιώδη νομοθεσία περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων.**

⁹ Δύο εξέχοντα παραδείγματα είναι: <http://bit.ly/g9IUsl> and <http://bit.ly/9aHDEn>

¹⁰ Μέρος 4: Ποινικά αδικήματα, ACTA

- **Η ACTA θα δημιουργούσε αθέμιτους περιορισμούς στο διεθνές εμπόριο.** Όπως αποδείχθηκε ήδη στην Κίνα, άτυπες και χωρίς νομική βάση συμφωνίες με πάροχους υπηρεσιών Διαδικτύου μπορούν εύκολα να χρησιμοποιηθούν ως μη δασμολογικά εμπόδια στις εμπορικές συναλλαγές.

ΕΛΛΕΙΨΗ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΑΦΗΝΕΙΑΣ

- **Η διατύπωση της ACTA είναι αόριστη,** πράγμα που δημιουργεί νομική αβεβαιότητα σε πολλούς καίριους όρους.¹¹
- Θεσπίζοντας υψηλότερα πρότυπα επιβολής από τα ήδη υφιστάμενα (π.χ., TRIPS), τα οποία έχουν να επιδείξουν μόνο αόριστες και ανεφάρμοστες αναφορές σε διασφαλίσεις, **η ACTA δεν ευθυγραμμίζεται με τα τρέχοντα διεθνή νομικά πρότυπα.**¹²
- **Η ACTA δεν ανταποκρίνεται στα ευρωπαϊκά πρότυπα για την προστασία και την προώθηση της καθολικότητας, της ακεραιότητας και της διαφάνειας του Διαδικτύου, όπως περιγράφεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης,** το οποίο υποστήριξε ότι «τα κράτη έχουν την ευθύνη να μεριμνήσουν, σύμφωνα με τα πρότυπα που αναγνωρίζονται από το διεθνές δίκαιο περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τηρώντας τις αρχές του διεθνούς δικαίου, ώστε οι ενέργειές τους να μην έχουν δυσμενείς διασυννοριακές επιπτώσεις στην πρόσβαση και τη χρήση του Διαδικτύου».¹³

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ACTA ενέχει τον κίνδυνο σοβαρών επιπτώσεων καθώς αδυνατεί να βρει τη σωστή ισορροπία μεταξύ της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και της διατήρησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων ολόκληρης της κοινωνίας, όπως είναι η ελευθερία έκφρασης και η πρόσβαση στην πληροφόρηση, τον πολιτισμό, και τα απόρρητα προσωπικά δεδομένα.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ήδη επισημάνει την προβληματική της συμφωνίας στο πλαίσιο της δικής του μελέτης για την ACTA, συμπεριλαμβανομένων των σοβαρών νομικών σφαλμάτων της, δηλώνοντας ότι είναι **«δύσκολο να υποδείξουν τυχόν σημαντικά πλεονεκτήματα που προσφέρει η ACTA για τους πολίτες της ΕΕ πέραν του υφιστάμενου διεθνούς πλαισίου».**

Η μελέτη συνιστά ότι, **«η άνευ όρων συναίνεση θα αποτελούσε ακατάλληλη αντίδραση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τα ζητήματα που έχουν ταυτιστεί με την ACTA ως έχει».**¹⁴

¹¹ Άρθρο 23.1: ο όρος "εμπορική κλίμακα" ενδέχεται να υπονοεί ποινικές διαδικασίες με σκοπό έμμεσα οικονομικά οφέλη καθώς επίσης και τη στοχευόμενη παρακολούθηση διευθύνσεων IP για την εξακρίβωση του βαθμού παραβίασης των πνευματικών δικαιωμάτων. Άρθρο 27.1: οι όροι "ψηφιακό περιβάλλον" και "κατασταλτικά μέτρα" δεν προσδιορίζονται. Άρθρο 27.2: τα "ψηφιακά δίκτυα" δεν διευκρινίζονται.

¹² Η ACTA περιγράφει την "εμπορική κλίμακα" με ευρύτερους και ασαφέστερους όρους σε σχέση με προγενέστερες συμφωνίες όπως η TRIPS, αφήνοντας περιθώρια για αυθαίρετες ερμηνείες, αποτρέποντας αποτελεσματικά τον προσδιορισμό της ανάλογης επιβολής (Άρθρο 23.1)

¹³ Σύσταση CM/Rec(2011)8 της επιτροπής υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα κράτη-μέλη σχετικά με την προστασία και την προώθηση της καθολικότητας, της ακεραιότητας και του ανοιχτού χαρακτήρα του διαδικτύου, ημ/νια έγκρισης 21 Σεπτεμβρίου 2011: <http://bit.ly/rewDvf>

¹⁴ <http://bit.ly/qwYwF4>

Προτρέπουμε τους ευρωπαϊκούς φορείς χάραξης πολιτικής να εξετάσουν πλήρως τις επιπτώσεις της ACTA.

Χωρίς περαιτέρω ικανοποιητικές διαβεβαιώσεις και διευκρινίσεις από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ζητούμε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να ψηφίσει «όχι» στην ACTA κατά την επερχόμενη διαδικασία «συναίνεσης».